

Pohádka o Ipsíkovi

Adéla Bromová

Holasová, Aneta Františka, 2016. Pohádka o Ipsíkovi aneb jak se lýkožrouti naučili psát. Praha: Běžilíška. ISBN 978–80–906112-9-0.

Anotace – Příběh vzdělaného lýkožrouta, který naučí číst a psát nejprve sebe a pak všechny larvičky v celé kolonii tak, aby mohly písmena krasopisně vyhlodávat do lýka. Když pak přiletěl strakapoud a Ipsíka sezobnul, věrní žáčkové na jeho počest začali pod kůru vykousávat kroniku lýkožroutího rodu, který dodnes nese latinské jméno *Ips typographus*, tedy lýkožrout psavec. Tematický celek je naplánovaný přibližně na dva týdny a děti seznamuje se školním prostředím, připravuje je na čtení a psaní, a přibližuje jim dění ve „velké škole“. To vše prostřednictvím lýkožrouta Ipsíka.

Cílová skupina – 5-7 let

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra preprimární
a primární pedagogiky
Univerzita Karlova

Výchovné a vzdělávací cíle

Vzdělávací oblast	Dílčí cíle (co učitel podporuje)	Očekávané výstupy (co dítě dokáže)
Dítě a jeho tělo	Rozvoj hrubé i jemné motoriky Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností	Zvládá všechny druhy lokomoce. Provléká vlnu, umí uvázat uzlík.
Dítě a jeho psychika	Osvojení si poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností Rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální Rozvoj tvořivosti Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit	Sleduje směr zleva doprava. Využívá piktogramů k záznamu. Formuluje otázku. Dokáže vytleskat slabiky. Rozumí příběhu a dokáže ho vyprávět. Složí obrázky podle dějové posloupnosti. Vymyslí příběh. Přiřadí barvu ke zvolené emoci, dokáže emoci popsat.
Dítě a ten druhý	Rozvoj kooperativních dovedností Vytváření prosociálních postojů	Dokáže se domluvit na postupu při plnění úkolu. Dokáže vysvětlit, jaké chování v příběhu bylo špatné.
Dítě a společnost	Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije	Vysvětlí, jak se dělá kniha, aktivně se zapojuje do tvorby básně.
Dítě a svět	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu	Dokáže popsat cestu z MŠ do ZŠ.

Lekce 1

Pomůcky: obrázek lýkožrouta, velký papír, roličky od toaletního papíru

S dětmi si ukážeme knížku Pohádka o Ipsíkovi – nejprve její desky: Otázka: *O čem by knížka mohla být?* (předvídaní)

Následně si ukážeme obrázek lýkožrouta smrkového (ips typographus) – na tabuli/velký papír si napíšeme – co o něm víme, co si o něm myslíme, a co bychom se o něm chtěli dozvědět.

Poté si vyrobíme lýkožrouta z roličky od toaletního papíru.

Lekce 2

Pomůcky: encyklopedie

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Evokace:

Znovu si přečteme, co jsme včera doplnili do naší tabulky.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Dětem přečteme úryvky z encyklopedie či encyklopedií o lýkožroutovi.

Aktivity ve fázi Reflexe:

Po prostudování encyklopedie doplníme sloupek Co víme z knihy (encyklopedie) – poznatky znázorňujeme pomocí piktogramu – hotové piktogramy nalepíme do řádku k poznatku.

Navazující aktivita

Hra na lýkožrouty – Rozehřívací část: Jedno dítě je lýkožrout, ostatní jsou houbičky – hra na honěnou (lýkožrout honí houbičky, koho chytí, sedne si na zem, ostatní ho mohou zachránit, když ho pohladí po hlavě); Zdravotní cvičení: upravená na téma lýkožrout; Hlavní část: zaměřená na šplhání a děláním cestiček (jako lýkožrout ve stromech); Relaxace: ležení na zemi a poslouchání zvuků lesa (YouTube).

Lekce 3

Potřebné pomůcky: výtvarné potřeby

Přečtení prvních dvou stran z knížky Pohádka o Ipsíkovi. Otázky k textu při samotném čtení: *Kde by mohl lýkožrout žít? Jak by se mohl lýkožrout jmenovat? (předvídání) Co bys dělal ty, když bys v lese viděl někoho, kdo les ničí? A když bys viděl v lese oheň?*

Navazující aktivita

Dramatizace – výtržník v lese – jak se cítí výtržník, jak se cítí lidé, kteří ho při výtržnictví vidí, jak se cítí stromy, jak se cítí zvířata v lese – diskuse (hodnocení)

Malba/kresba hořícího lesa

Lekce 4

Potřebné pomůcky: předměty zpodobňující školu, papíry A3, pastelky

Pokračujeme ve čtení knihy, přečtení strany 3-6, které se věnují Ipsíkovu zranění – popálení. Debata o tom, co máme dělat, když se popálíme + co je to jitrocel, ukázání si v encyklopedii. A otázka: *Kam mohl Ipsík jít?* (předvídání)

Na koberci leží indicie evokující, že šel Ipsík do školy (např.: tužka, pravítko, houba na tabuli, křída, sešit). Děti mají nejdříve za úkol uhádnout, o jaké místo se jedná. Následně kreslí po skupinkách mapy, jak se z mateřské školy dostat do nejbližší školy (papíry A3, pastelky),

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

skupiny po cca 4 dětech. Kreslíme cesty a obrázky (piktogramy), co potkáme cestou. Následně si mapy všichni v kruhu ukážeme a ostatní zkusí přečíst mapy ostatních.

Lekce 5

Potřebné pomůcky: ozvučná dřívka

Povídání si o tom, co se dělá ve škole – jakou mají děti představu, co se ve škole dělá + povídání, co se opravdu ve škole děje

Hra na slabiky (odkaz na školu, o které jsme se bavili) – dětem rozdáme dřívka a slabikujeme slova, které nás napadnou na téma lýkožrout (např.: Ipsík, les, stromy, oheň, výtržník, cestičky, lýko...). Poté z nich společně složíme text písničky (nemusí dávat smysl, tvůrci jsou děti), nejdříve si společně zopakujeme celý text, následně děti zpívají a hrají na dřívka, učitelka hraje vymyšlenou melodii (či použije už existující melodii) na klavír.

Lekce 6

Potřebné pomůcky: pomůcky na výrobu knihy

Přečtení strany 12 – pasáž co může Ipsík dělat, když už umí číst a psát. Otázka: *Co byste psaly vy, kdybyste byly na Ipsíkově místě?*

Navazující aktivita

Výroba knihy – děti mají za úkol vyrobit knihu Ipsíka. Dostanou každý dva kusy kartonu (desky) a na výběr z barevných papírů – každý si může vzít kolik chce a jaké chce (podle toho, kdo co bude psát za žánr podle svého uvážení – práce s emocí (např.: můj Ipsík bude psát detektivku, vezmu si černé papíry, anebo naopak bude psát komediální příběh, vezmu si žluté papíry), děti by svůj výběr měly umět okomentovat, mohou barvy i podle libosti ve své knize střídat). Všechny papíry i desky budou předem děrovačkou proděravěné, děti mají za úkol je bavlnkou spojit – sešít. Svou knihu si každý popíše (jde o směr „písma“ ne o písmo samotné, písmena mohou být vymyšlená, či může jít jen o vlnku – uvědomení si však, že píšeme zleva doprava) a ilustruje podle své libosti.

Lekce 7

Potřebné pomůcky: improvizované kostýmy lýkožroutů

Průběžně dočítáme celou knihu.

Povídání si o tom, kdo se těší do školy, na co se nejvíc těší.

Dramatizace – Hra na školu u Ipsíka. Učitelka se změní na Ipsíka (nejlépe prvky kostýmu lýkožrouta). Děti se promění na malé larvičky (také můžeme motivovat pomocí lehkých kostýmů). Aktivita, které se dělají ve škole – rozehrávání situací – jaký je den školáka (narativní pantomima), hodina češtiny, matematiky, tělocviku a hudební výchovy (živé obrazy)

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Debata o tom, jak můžeme zapsat příběh, když ještě neumíme psát – nápady dětí, přečtení piktogramů, co jsme si vytvořili na začátku tématu o lýkožroutech + odkaz na knihu o Ipsíkovi, kde larvy píšou pomocí vykusování cestiček do lýka.

S dětmi jdeme rovnou ven, každé dítě má za úkol najít si klacík, kterým pak následně bude psát/kreslit do písku nebo hlíny. Každé dítě podle své fantazie nakreslí cestičky, jako to dělají larvy v knize, na cestičkách mohou být i obrázky atd. podle každého dítěte a jeho představ.

Lekce 8

Potřebné pomůcky: ilustrace z knihy

Děti rozdělíme do skupin po cca 5 členech. Všechny skupinky dostanou k dispozici obálky, v obálkách mají ilustrace z knihy (klíčové momenty příběhu). Mají za úkol sestavit podle nich chronologicky příběh (zleva doprava!). Učitelka se postupně zastaví u každé skupiny a ta jí příběh svými slovy pomocí ilustrací krátce převypráví. Skupiny se mohou radit i vzájemně mezi sebou.

Shrnutí – *co jsme se nového dozvěděli?* Děti hodnotí téma lýkožrout. Koho to bavilo a proč? Co jsme se nového naučili? Dáme dětem možnost vybrat si a znovu zrealizovat jednu nebo více aktivit, které jsme během uplynulých dvou týdnů dělali.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.